

В Україні започаткували нову літературну премію «Воля»

23.7.2026 - | Ministerstvo kultury ta informpolityky

Про що розповідає нова українська література? Як нас бачать іноземні автори, які пишуть про Україну сьогодні? Проза й документалістика, прицільна увага до десятків важливих книжок — нова щорічна літературна премія «Воля» відкриває прийом заявок.

Премію засновано Міністерством культури України та Києво-Могилянською академією за підтримки ПриватБанку; партнером виступає Кафедра літературознавства імені В. Моренця НаУКМА. «Воля» відзначає нову українську літературу й літературу про Україну в трьох номінаціях, а переможець у кожній із них отримує винагороду 400 000 гривень. Заявки приймають від українських видавництв до 19 серпня 2026 року.

«Започатковуємо “Волю”, щоб підтримувати книжки, які осмислюють сучасну Україну та розповідають про неї світові. Премія відзначатиме сучасну українську літературу та книжки іноземних авторів про Україну. Це інвестиція в авторів, розвиток книжкового ринку та силу українського голосу. Партнерство держави, академічної спільноти й бізнесу дає премії професійну основу, ресурс для розвитку та перспективу на роки», — зазначила Віцепрем'єр-міністерка з гуманітарної політики України — Міністерка культури України **Тетяна Бережна**.

Премія працює у трьох категоріях: найкраща прозова книжка, найкраща документальна книжка та найкраща документальна книжка іноземного автора про Україну, перекладена українською. Номінувати книжки можуть лише українські видавництва — до трьох назв у кожній із категорій. До участі приймають книжки українських та іноземних авторів (окрім громадян країн-агресорів), видані українською мовою в Україні від 1 травня 2025 до 30 квітня 2026 року.

Завдання премії ширші за відзначення нових книжок. Це підтримка літератури в Україні та її інтеграція в глобальний дискурс, промоція читання та розвиток книжкового ринку. «Воля» покликана розширити якісну увагу професійної сфери й читачьких кіл до нової літератури, дати авторам-переможцям можливість зосередитися на наступній книжці, а ринкові показати приклад того, як бізнес може підтримувати українську культуру.

«Мистецькі премії повинні реально впливати на дискурс, продажі, можливість автора працювати далі. З цією думкою ми започатковуємо “Волю”. Назва нагадує: писати вільно, видавати вільно, читати вільно — привілей тих, хто має свою державу. Впевнена, що книжки з довгих і коротких списків щоразу пропонуватимуть актуальний та свіжий погляд на цю важливу для розуміння України категорію», — наголосила заступниця Міністра культури України, ініціаторка й кураторка премії **Богдана Лаюк**.

Журі премії «Воля» очолює літературознавець і видавець, директор видавництва «Смолоскип» **Ростислав Семків**. До складу також увійшли письменник і військовослужбовець, лауреат Премії імені Юрія Шевельова **Олександр Михед**; шотландський літературознавець і перекладач української літератури, член журі Міжнародної Букерівської премії (2023) **Уям Блекер**; письменниця та перекладачка, виконавча продюсерка Радіо Культура **Ірина Славінська**; літературна критикиня, редакторка у видавництві «Темпора», ведуча подкасту «Висока полиця» **Богдана Романцова**. Такий склад поєднує українську критику, письмо й

міжнародну оптику — саме те, що потрібно премії з амбіцією звучати за межами України.

Відбір відбуватиметься у три тури. Довгі списки — до 10 книжок у кожній номінації — оприлюднять 5 жовтня 2026 року, короткі списки з трьох книжок — 13 листопада, а лауреатів оголосять на початку грудня. Подати заявку можна через офіційний сайт премії — <https://voliabookprize.gov.ua>.

<https://mincult.gov.ua/news/v-ukrayini-zapochatkuvaly-novu-literaturnu-premiyu-volya>